

ÁLLATVÉDELEM

Az Országos Állatvédő Egyesület tagjai és a Magyarországi Állatvédő Egyesületek Szövetségéhez csatlakozott egyesületek tagjai külön előfizetés nélkül, tagdíjuk fejében kapják

AZ „ORSZÁGOS ÁLLATVÉDŐ EGYESÜLET” ÉS A „MAGYARORSZÁGI
 ≡ ÁLLATVÉDŐ EGYESÜLETEK SZÖVETSÉGÉ”-NEK KÖZLÖNYE ≡
 BUDAPEST IX., ERNŐ-UTCA 11—13. SZ. TELEFON 85—12

Ezen lap közleményeinek utánnyomását nemcsak szívesen megengedjük, hanem tisztelettel kérjük is
 Megjelenik egyszer havonként
 Előfizetési ára 1 évre 2 korona

Az Országos Állatvédő Egyesület

tagjainak szíves figyelmét felhívjuk lapunk mai mellékleteire.

Küldünk egy felhívást, melyben 1913. évi Gyermechnaptárunkat ajánljuk, hogy abból minél többet rendeljenek.

Küldünk egy utalványlapot, hogy azzal a tagsági díjat az 1913. évre t. tagjaink befizethessék.

Küldjük továbbá külön borítékban az Országos Állatvédő Egyesület „Megbizott”-jairól szóló és az egyesület férfitagjaihoz intézett, alább következő megkeresésünket, melynek figyelmes elolvasására, jóakarattal és úgyszeretettel való mérlegelésére úgbarátainkat melegen felkérjük.

Végre kérjük tisztelt tagjainkat, hogy jó úgünknek mennél több, de ki-ki legalább egy új tagot toborozni sziveskedjék.

Együttal kellemes karácsonyi ünnepeket kíván tisztelt tagjainak és az „Állatvédelem” olvasóinak az

Országos Állatvédő Egyesület.

Az országos Állatvédő Egyesület „Megbizottjai”

Felhívás és kérelem az Országos Állatvédő Egyesület férfi tagjaihoz.

1313.
 1912. Budapest, 1912. szeptember hó.

Közismert tény az a sajnos körülmény, hogy székesfővárosunk közutain az állatvédelmi állapotok jóval kedvezőtlenebbek, mint bármely más nagyvárosban.

A bajnak oka részint a fennálló hatósági szabályok hézagosságában, részint azok ki nem elégítő végrehajtásában keresendő.

Talán nem tévedünk, ha az utóbbit t. i. a végrehajtás panaszolt hiányosságát tartjuk a fontosabbnak.

A végrehajtás panaszolt hiányossága pedig tekintve rendőrségünknek tagadhatatlan jóakarátát, inkább a rendőri közegek túlcsekély számában és túlterheltségében keresendő.

Hogy mindkét irányban némi javulás legyen elérhető, az Országos Állatvédelmi Egyesület azt tartaná felette kívánatosnak, hogy tagjainak sorából minél többen vállalkoznának arra, hogy a főváros bizonyos részében, melyben legtöbben megfordulnak, figyelem-

mel kísérik, az összes járművek forgalmát és a felmerülő állatkinzások orvoslására törekednek.

Egyelőre csak arról volna szó, hogy a mondott teendőre vállalkozók minden állatkinzási esetben, vagy ha valamely állatot baleset érné, nyomban rendőri közeghez fordulnának és annak figyelmét a fenforgó esetre felhívják és megfelelő intézkedésre felkérnék.

Az erre vállalkozó urak az Országos Állatvédő Egyesület-nek „Megbizottja”-iként szerepelnének és erről külön igazolványt kapnának.

Az Országos Állatvédő Egyesület lépéseket fog tenni, hogy ezek az igazolványok lehetőleg az államrendőrség közbenjöttével állíttatnának ki.

A „Megbizottak” állása tiszteletbeli.

Azok az urak, akik jelen tervünkkel rokonszenveznek és egyesületünket az állatvédelmi állapotok megjavítására irányuló törekvésében mint „Megbizottak” támogatni hajlandók: sziveskedjenek az ide mellékelt levelező-lapot kitölteni, aláírni, és egyesületünkhöz beküldeni.

Ha megfelelő számban nyerünk tervünknek kedvező nyilatkozatokat, akkor a jelentkező urakat egy értekezletre fogjuk összehívni.

Ennek az értekezletnek feladata volna, az érdeklődőket egymással érintkezésbe hozni és az intézmény

gyakorlati oldalát és részleteit megvitatni és megállapítani.

Az O. Á. V. E. azon lesz, hogy a szóban forgó értekezleten a budapesti államrendőrségnek képviselője is részt vegyen, a célból, hogy új intézményünk minél helyesebb és eredményt ígérő alapon indulhasson meg.

Midőn tisztelt tagjainkat a jó ügy nevében felkérjük, hogy jelen kérelmünket, mint humánosan gondolkodó igaz állatvédők teljes jóindulatukra méltassák, tisztetettel maradunk,

az Országos Állatvédő Egyesület nevében

Monostori Károly s. k. marosi Máday Izidor s. k.
kir. tanácsos, főtthár ny. min. tanácsos, elnök.

Az Országos Állatvédő Egyesülethez intézendő levelező-lap szövege :

Alólirott az Országos Állatvédő Egyesület által f. évi szeptember 14-én 1313/1912. sz. a. hozzám intézett felhívás értelmében hajlandónak nyilatkozom arra, hogy mint az Országos Állatvédő egyesület „Megbizottja” az ezzel a tiszttel összekötött teendőkre vállalkozom és kész vagyok az egyesület által összehívandó értekezleten résztvenni.

Budapest, 1912.....

Olvasható aláírás :

Foglalkozás :

Lakás :

1313/1912.

A nagyközönséghez intézett felhívás :

Az Országos Állatvédő Egyesület legújabb intézkedése.

Az állatvédelem tekintetében a székesfőváros utcáin uralkodó keserves állapotok lehető javítása érdekében az egyesület férfi tagjaihoz egy lelkes felhívást intéz, melyben felkéri őket, hogy a járművek forgalmának megfigyelésére és állatkinzások megakadályozására mint az egyesület „Megbizottjai” vállalkozzanak és a rendőrséget eljárásában támogassák.

A megbizottak állása önként érthetőleg tisztelbeli.

Az egyesület az erre a tisztre vállalkozó urakat, ha megfelelő számban érkeznek jelentkezések, egy alaptevő értekezletre fogja összehívni.

Erről az intézkedésről az egyesület azzal a céltalattal értesíti a közönséget, hogy a „Megbizott” tisztségre vállalkozó oly urak részéről is a legnagyobb örömmel fogad el jelentkezést, akik az egyesületnek ez időszert: még nem tagjai.

Az egyesület elsősorban a cs. és kir. hadsereg és m. kir. honvédség nyugdíjas tisztjeinek támogatására vél számíthatni, mint akik humánus gondolkodásuk és a nyilvános rend iránt való kiváló érzékük mellett a szóban forgó ügynek pártolására több időt is szentelhetnek.

Jelentkezések név, lakás, foglalkozás megjelölése mellett, az Országos Állatvédő Egyesület-hez, IX., Ernő-utca 11—13. intézendők.

Lóhasználás és lóvédelem.

A felett nincs kétség, hogy a lóhasználás és lóvédelem észszerű kívánalmai ellen a külföldi államokban is vétenek a lótulajdonosok, lógondozók, lovászok és kocsisok, de megállapíthatjuk, hogy — természetesen dicséretes kivételektől eltekintve, — minálunk az okszerű és emberséges lóhasználásban és védelemben jóval alantasabb fokon állnak az illetők és számuk sokkal nagyobb, mint sok helyt külföldön.

E tekintetben mint egy tükör, ugy mutatja a székesfőváros az ebéli országos állapotokat is. Nehány, hogy ugy mondjam: teljesen kifogástalan nyerges ló és szekér és kocsifogat mellett, melyek ékesen bizonyítják, hogy szakértelmes, emberséges gondozásban és használásban van részük, egész légióját látjuk a rossz, a szakértelmetlen módon gondozott, kezelt és munkáltatott lovaknak s szere-száma nincs az olyanoknak, amelyekről a sanyargatás, kinzás nyomai rinak le.

E lovak egyik része csupa csont és bőr a rossz táplálás és elcsigázás folytán s egyben szenyttől bűzös, mert kefé, vakarót nem igen lát, mert istállója, fekvő helyének alomja, szerszáma is piszkos. Ezek egyben gyakran sánták, bénák, pókosak, lábaikban rokkantak; mert erejükben kimerültek a tulterhelések következtében; bőreiken száz meg száz régebbi és újabb ostorvágás látható, mind megannyi torturának a jele, amit az embertelen, tanulatlan kocsis idézett fel s a lelketlen lótulajdonos tőr. Egy másik része, pl.: a bérkocsi fogatok lovai között, többől lecsontított farkokkal disztelenkednek s kinlódnak nyári időben a legyek csipésaitól, és majdnem kivétel nélkül szemellenzőkkel gyötörtetnek, tétetnek hibás látásúvá és vakká. Rozsdás, repedezett zablá, rongyos, kerges, foltozott børszerszámok, miket hibásan, szakértelmetlenül alkalmaznak a lóra, sebzik meg az állatokat, gyöttrik nyugalomban, kinozzák munkaközben. S mintha nem volna már tul sok az a terü, a melyet a testsulyban, kantárban, hámban, a jármű önsulyban, a terüarakományban a lónak, jó vagy rossz uton továbbtania kell, még otromba, fölösleges cafrangokkal külön szij-fityegökkel, ércsattokkal, tányérok, griff madarakkal, oroszlan fejekkel s több efélével, külön is megterhelik!

Meg kell aztán nézni magát a járművet, amely rendszerint tul van terhelve. Nem kívánatos látvány, de érdemes egyszer megtekinteni a kegyetlen kinzást, amelynek már közönségesen a könnyelmű, értelmetlen fogat tulajdonos a felidézője, mikor nem számítva utnehézségekkel, ugy terhelte meg a járművet, mint az aszfalton, tisztességes kövezeten és sik uton járó. Én nem csudálom, hogy ilyenkor még a jobb érzésű kocsis is, segitendő, az elakadt fogat ostorozásába fog.

A 3-ad, 4-ed és 10-ed rendü teheráru fuvarosok járműve valóságos kétségbejítő! Meg kell csak nézni egyik-másik alkalmi butorszállító, hasonló törmelék-, kö-, tégl- stb. szállító alkalmatosságot.

A rendszerint rozoga bárka ide-oda lötyög hitvány kerekein, hibás tengelyszerkezetén, mely kenőcsöt igen ritkán lát. Egy-egy kátyuban ha megzökken egy ilyen kerék, menthetlenül szétesik. De mondjuk, hogy

pl.: a Podmanitzky-utca és Aréna-ut érintkezésénél levő hágónál, vagy kavicsbányánál, homok-, földkiemelésnél megakad. Egre mered az embernek a hajaszála az ocsmány káromkodástól és az abszurdumon is tulmenő mindenféle torturától, amelyet a kocsis lovaira alkalmaz. De hát miért nem parancsolja meg a tulajdonos, hogy ily utviszony esetén kisebb terüt rakasson vagy rakjon fel a kocsis? Miért? Azért, hogy pl. 100,000 téglát, amelynek ezre 4000 kg. a helyszínére *kevesebb* fogatfordulóval szállíthasson. Am hibás a számítása! Hát igaz, ha nem 1000-et, hanem csak 800-at rakatna, több fogatforduló kellene; de egy pár közepes erejű igáslóra a 800 téglá (3200 kg.) is sok még jó uton is. Feledi tehát a tulajdonos, hogy időben sem nyer, mert egy és ugyanazon fogat nem a nagyobb, hanem a kisebb terüt képes gyorsabban s fennakadás, kifáradás, kidülés nélkül szállítani. Hát pedig ez a „kidülés“ a tulterhelés folytán, az ő kára, nem a szomszédé!

A lovak ezrei meg ezrei dülnek ki eként a hámból időelött, amelyek észszerűbb és emberségesebb használással tovább töltötték volna a gazda zsebét. S ez nem csak magánkárosodás, hanem nemzetgazdasági is.

Fel kell vetnem már most a kérdést, hogy hát ugyanbizony nincsen gondoskodva arról, hogy mind e szégyenletes jelenségeknek, e hátrányos kalamitásoknak uralkodása enyhüljön vagy megszűnjön? Dehogy nincs! Csak az baj, hogy a fennálló idevágó törvények, országos és helyhatósági szabályrendeletek ellen vétőket nem könnyű dolog tetten érni s mi báméskodó közönség ritkán merészkedünk közbelépni vagy éppen személyesen feljelentést tenni az illetékes forum előtt, mert nem tudhatjuk, hogy az — esetleg mindenre képes, — durva lelkiüti, műveletlen, sokszor részeg kocsis, szóbeli bepocskondozáson kívül, nem vág-e szemünk közé ostorával. No aztán aki momentán segíthetne nekünk abban, hogy a kihágó kérdőre vonhassuk, — t. i. a rendőr-örszem, — annál kevésbé léphet mindenkor közbe, mivel pl. a fővárosban aránylag kevés az ilyen őrszem s az az embertelen kocsis nem is rendőr közellétében hajtja végre a ló kinzását. De továbbá rendszerint tulenyhe a büntetés is, ha a vétékesség bebizonyítást nyer; egy-egy züllöttebb kocsis, aki a pénzbüntetést megfizetni nem tudja, 24—48 órát bú nélkül elül a fogházban, azalatt legalább az alkohol elillan az agyából s jól ki is pihenheti magát, hogy meg nem javulva, ott kezdje talán megint kegyetlenkedését, ahol elhagyta. Mert teheti!

A teheráru kocsisokdászhoz nem kell egyéb, mint elszegődni, felülni a bakra s hajtani. Nem keresi senki, hogy ért-e ahhoz az az ember. Még a személyszállító bérkocsisnak se kell egyéb, mint egy a hatóság által kiállított bizonyítvány arról, hogy csakugyan tud ugyanahogy hajtani.

Távol áll tőlem vádolni az illetékes hatóságokat azzal, hogy ebben az egész ominózus kérdésben rendeleteket nem alkottak. Van ily rendelet pl. Budapesten is és pedig talpraesett, a tanácstól, az államrendőrségtől; mi több, a földmivelésügyi minisztertől az egész országra szólóan, — de nagy feladat e rendelkezéseknek érvényt szerezni. Ki van mondva, mi szabad, mi

nem a lóhasználásban, de nincs elég ellenőrző közeg, aki a kihágókat tetten érhetné s az ítélkező forum elé állíthatná.

En évtizedek óta abban a vélekedésben vagyok, hogy jelentékeny segítség rejlik ez áldatlan állapotok szanálására a *kocsisképzésben*. Bizonyos feltételekhez kellene kötni azt, hogy valaki kocsis teendőket végezessen. Ki kellene erre képezni a kocsisinas generációt kocsis iskolákban s kellő és lehető időben szigoruan megtiltani, hogy az általános, közönséges lóhasználásban iskolát nem végzett kocsisok, lovászok, lóapolók alkalmaztassanak.

Hát ily iskola megfektetése Budapesten tervbe van véve; külföldön azok már nem újságok s már is nagy eredményeknek felmutatói.

Ha még az imént érintett államrendőrségi s székesfővárosi idevágó rendeletek egybegyűjtve s a mai állapotokhoz mérten kiegészítve *helyi szabályrendelet* alakjában kibocsátatnának s végrehajtásuk szigoruban ellenőriztetnék: nem lehet kétség, hogy a lóhasználás s lóvédelem égető kérdése végre megoldást nyerne s a főváros példája az egész országra kihatna, különösen ha még sikerülne az első közleményben érintett tervet megtestesíteni.

Egy helyi állatvédelmi szabályrendelettervezet, melyt az országos állatvédő egyesület fektetett meg, illetékes hatóságok előtt áll s tervbe van véve azt egy vegyes értekezlet elé terjeszteni elbirálás, netáni kiegészítés, végleges megszerkesztés és hatálybahelyezés végett. Eként az előbbi és az újabb időben szétszórtan esetenként kibocsátott állatvédelmi szabályok új tételekkel öregbítve *egy helyre* volnának koncentrálna és az állatkinzások definíciója fölötti zavar s a felelőségre vonás kihágást elkövető gazdát, kocsiszt illetőleg tisztán állna az ítélkező és az elítélendő előtt.

Hozzuk meg hát a helyi állatvédelmi szabályzatot és alapítsuk meg a kocsis-iskolát sürgősen: nem lehet kétséges, hogy ezekkel és az elől érintett „Megbizottak“-kal szanálni lehet a lóhasználás mai mizériáit.

Monostori Károly.

Madárvédelem Ausztriában.

A madárvédelem dolgában Ausztriában már is kikezdi a helyes intézkedéseket. A párisi nemzetközi konvenció nyomán Ausztria 1908. évi február 7-én törvényt alkotott, mely lehetőleg alkalmazkodik a nemzetközi egyezményhez. De ennek a törvénynek határozatait az állatkereskedők természetesen hátrányosaknak találták és egy emlékiratban fordultak a kereskedelmi miniszterhez, melyben főleg azt panaszolták, hogy a bécsi községi tanács a madárvédő törvény határozatait tulszigoruan értelmezi. Ennek következtében a helytartóság a Bécs városi tanácshoz rendeletet intézett, mely szerint a madárvédő törvény 47. §. módot nyujt arra nézve, hogy az állatkereskedők óhajtásainak megfelelően a szabályok enyhíthessenek.

E helytartósági rendelet nyomán a városi tanács

az állatkereskedőkkel tárgyalt és a kerületi hatóságokhoz a következő utasítást intézte:

Fogásra jogosító jegyeket csakis a madárkereskedők és tenyésztők szövetkezetének tagjai számára szabad kiállítani, akik negyvenedik életévüket betöltötték és legalább tíz év óta tagjai a szövetkezetnek. A fogásra jogosító jegyekért a kerületi hatóságokhoz kell folyamodni és a kérvényekhez egy rendőrségi erkölcsi bizonyítvány melléklendő.

Fogásra jogosító jegyek legfeljebb három év tartamára állíthatók ki és csakis himmadarakat szabad befogni. Az ugyanegy kerületben kiállítható jegyek száma 6-ban állapíthatók meg. Ezen korlátozások szemeltartása mellett szeptember 16-tól január 31-dikéig engedélyek adhatók ki a következő szobában tartásra alkalmas madárfajokra nézve: pacsirta, keresztcsőrű pinta, csiz, tengelic, kenderike, csicsörke, fülemüle, poszáta, pírók, pintyőke, rigó. E madárfajok eladására nézve madárkereskedők az egész évről szóló engedélyeket kaphatnak. Ezeket az adatokat a Neues Wiener Abendblatt szeptember 7-iki száma közölte.

Részünkről megjegyezzük, hogy bár e kivételes enyhítések korlátozásokhoz vannak kötve, ezek mégsem fogják a visszaéléseket megakadályozni, melyekhez ezek a kivételes engedmények rést nyitnak. Egyáltalában nem tartom a dolgot közömbösnek a magyarországi madárvédelem szempontjából, mert egyáltalában nem örvendetes, ha főszoomszédságunkban ily könnyedén ütnek rést a madárvédelem szabályain.

Nagyon is valószínű, hogy a madár kereskedésnek szabadabb tételé azt fogja eredményezni, hogy a kereskedők szükségletüket tiltott módon és utakon Magyarországon fogják fedezni. Az osztrák gazdasági egyesületeknek és állatvédő egyesületeknek lett volna feladata az, hogy a szóban forgó enyhítések ellen szót emeljenek. Talán nem is kell mondanunk, hogy nemcsak gazdasági, de állatvédő szempontból sem lehetünk barátai a madarak szobában tartásának, mert a madár csak a szabad természetben van helyén.

Máday.

Értelmes lovak.

Lapunk folyó évi 7-ik számában szóba hoztam a „Kluger Hans“ nevű okos lovat s bemutattam képen gazdájával és tanítómesterével, W. von Osten-nel együtt. Említettem akkor, hogy a tudományos világ egy némely, különösen élelteni szakembere, abban a vélekedésben volt, hogy „Hans“ tanítómestere bizonyos titkos jeladásai után igazodik, mikor táblára irt szám-jeles, betű-jeles kérdésekre láb-tóppintásokkal felel. Hiába tett szemellenzöt lova szeméire Osten hogy bizonyítsa, miszerint akkor is megfelel a ló a kérdésekre, ha oldalt, mellette álló tanítóját nem láthatja: a kételkedők megmaradtak felfogásuk mellett.

Jeleztém akkori közleményemben, hogy az azóta elhalt Osten-nek követője akadt Krall és Kloot személyében. Osten a maga Hans-át Krall-ra testálta és

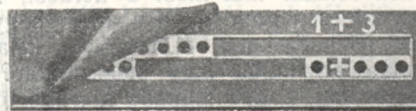
Krall a további kísérletekre beállított Hans mellé két fiatal, a ménésből származó természetes naturájából ki nem vetkezett, Muhamed és Zarif nevű arabs telivért s iskolázni kezdte azokat Osten és a maga módszerével.

Hogy mire vitte maig, éppen most olvassom a „D. Landw. Presse“ folyó évi 71-ik számában. A közlemény címe magyarul: „Nyilatkozat elberfeldi Krall Károly gondolkodni tudó lovaival.“

Lapunk felettén szűk terére való tekintettel kivonatossan, de a lényeghez hiven adom elő az alább megnevezett szakértők nyilatkozatát, kik Krall Zarif-ját és Muhamed-jét több napon keresztül tanulmányozták, objektíve kiderítendő, hogy értelmes, gondolkodni tudó állatok-e hát azok valóban, vagy nem?

Krall, — hogy úgy mondjuk lóiskolájában, — bemutatta nekik, hogy „okos“ lovai mire képesek, sőt maguk is próbákat tettek kérdések feladásával, miket a lovak tényleg megfejtettek.

Nyilatkozatuk a következő: 1. Bizonyos, hogy a szóban forgó lovak fonetikusan táblára irt számokat és szám szavakat (szám- és szó-jeleket) felismernek, leolvassanak és számtani műveleteket is végrehajtanak. (Pl.: a táblán az van írva, amit az itt levő 1. ábra

1. ábra.

mutat.) Krall a táblára mutatva, kérdezi a lótól: „Ha egyet a háromhoz adok, mennyi az?“ A ló 4-et toppint lábával. „Jelezd még egyszer a 4-et.“ A ló (Muhamed) jelzi.

A számoló táblán most elhelyezi Krall a fekete körökkel ellátott táblácskákat és fel is írja krétával, pl. a következő számműveleteket: $1+4=5$; $3+5=8$; $3-1=2$; $4-1=3$; sőt: $2+1+3=6$; $2+1+4=7$ s több hasonló összeadást és kivonást s a ló mindvégig helyesen felel, (toppint). Vagy pl. Zarifa vonatkoztatval felkéri Krall az egyik tanulmányozót, hogy diktáljon fel tetszés szerint hat, tizesen aluli, számot. A diktált számokat Krall a számoló táblán így helyezi el; 72354 : 6-al s felhívja Zarifot, hogy azt a feladatot oldja meg. A ló megoldja. A ló kitóppintja: 12059.

— Hát maradvány nincs? Zarif nem toppint, mert nincs maradvány.*

Kloot könyvében számos más, kompikáltabb számművelet van még felhozva, melyek megfejtésében már hibák is esnek, ám ezek egrészét a ló, felhívásra, ki tudja igazítani.

De e beszúrás után visszatérek a három tanulmányozó további nyilatkozatára.

2. Bizonyos, hogy néhány hónapig tanított lovak könnyebb, egyszerűbb számításokat már helyesen végre tudnak hajtani, nehezebbeket azonban nem tudnak megoldani.

* Kloot „Die denkenden Pferde“ 19—22. old.

3. Bizonyos, hogy a hosszasan tanított lovak, aminő *Muhamed* és *Zarif* (1. a 2-ik ábrát) nehezebb számadásokat is megtudnak oldani s a hibák ejtésében és a felelet megtagadásában a pillanatnyi „kedély állapotnak” is része lehet.

4. Bizonyos, hogy a betanított lovak úgy számzókat, mint neveket s egyebeket, a számoló-tábla segítségével, betükben képesek kifejezni (toppintásokkal) még olyanokat is, amiket előbb nem ismertek.

5. Bizonyos, hogy az ily lovak néha önmaguktól is, a számoló-tábla segítségével, érthetően megnyilatkoznak képesek.

2. ábra.

6. Bizonyos, hogy mindezen képességek megnyilatkozása közben titkos jeladások *Krall* vagy a loápoló részéről szerepet nem visznek, mert hiszen a táblán feltett kérdéseket *Zarif* és *Muhamed* akkor is képes helyesen megoldani, ha a bemutató lokalitásban *Krall* és az ápoló nincs jelen és senki sincs ott, akit a lovak láthatnának.

Elberfeld, 1912 augusztus 25.

Prof. Dr. H. Kraemer.

Dr. P. Sarafin.

Prof. Dr. H. E. Ziegler.

*

Hát így állunk ma az „okos”, a „gondolkodni tudó” lovak dolgában.

Ujra is avval végzek csak, amivel juliusi közleményemben végeztem, hogy: a további eredmények érdekesebbeknek ígérkeznek.

Monostori Károly.

Egyesületi és szövetségi hírek.

Az Esztergomi Állatvédő Egyesület 1912. évi június 20. tartott választmányi üléséből* közöljük a következőket:

Jelen voltak: Marosi József elnök, Magyar László ipartestületi elnök, Székely Henrik állatorvos, Philipp Konrad pénztáros, Schönbeck Imre, Viola Kálmán, Szolecky János, Szölgyémy Gyula ig. tanító, választmányi tagok és Bárdos József titkár.

Elnök szíves szöveggel üdvözölte a megjelenteket s az ülést megnyitva, jelentést tett a következőkről:

A madarak etetése a múlt télen a hideg idő beálltával kezdődött s tartott egész március hóig. Általában a madarak igen szívesen keresték fel az etetőket s mivel táplálékban hiányt nem szenvedtek, sok madarat mentettünk meg, így működésünk e téren sikeres volt.

Jelentékenyen megkönnyítette az elnök munkáját az etetésben Székely Henrik állatorvos, ki mintegy 25 kg. fagyut bocsátott rendelkezésére, miért is az egyesület köszöntét fejezi ki.

Jelentette továbbá az elnök, hogy Magyar László úr kályhagyáros, mint már ezelőt is több ízben megtette, újra 25 drb fészek-odut adományozott az egyesületnek, amiért az egyesület szintén köszönetet szavazott. Az odukat az elnök szétosztás céljából Szölgyémy Gyula gazd. ism. isk. igazgatónak adta át.

A Madarak és Fák Napját a megyebeli iskolák mind megünnepelték. A madárvédő ligát is minden iskolában megalakították.

Az elnök az Állatvédő Egyesületek Orsz. Szövetségének gyűlésén képviselte az egyesületet. Ezen alkalommal az O. Á. V. E. tiszteleti tagjául választotta az elnök urat s ez éljenzéssel vétett örvendetes tudomásul.

Állatkinzási esetet Székely Henrik állatorvos három jelentett be a rendőrségnél; s ezek közül 2 esetben a bíróság mondott ítéletet. A rendőrség ezen felül még mintegy 10 esetben indított eljárást hasonló okból s ezek közül 6 esetben hozott marasztaló ítéletet.

Az indítványok során Székely Henrik előterjesztést tesz az iránt, hogy az egyesület kéréssel forduljon a járási főszolgabíró urakhoz, miszerint rendeljék el, hogy a falvakban is legalább a faiskolákba helyezzenek ki fészekodvakat s etetés céljára napraforgó-magot termeljenek; keresse meg továbbá az egyesület a községi jegyzőket és tanítókat is, hogy szoktassák a népet a madarak téli etetésére. Indítványozza továbbá, hogy keressék meg a rendőrkapitány úr is az iránt, hogy az új rendőröket is részesítse állatvédelmi kioktatásban.

Székely állatorvos ajánlja még, hogy rendeztesse nek előadások az állatvédelemről. A maga részéről kész előadást tartani, még pedig a gazdasági egyesület előadásaival kapcsolatban, nehogy az külön költséget okozzon az állatvédő egyesületnek.

A gyűlés az indítványt magáévá tette s úgy határozott,

* E jelentés novemberben került kezünkbe.

Szerkesztő.

rozott, hogy Szölygyémy Gyula választmányi tagot és Bárdos József titkárt felkéri egy program kidolgozására s hogy a vármegyei gazdasági egyesülethez is átír ezen ügyben.

A szentgotthárdi á. v. e. 1912 október 25-én tartott választmányi üléséből.

Jelen voltak: Pum Károly alelnök elnöklete alatt: Benkő Károly, Gebauer Izor, Kunsch Iános, Urweisz József, Vég Gyula, dr. Schaffer Emil.

Alelnök az ülés megnyitása után az egyleti működésről következőkben számol be:

A közgyűlés megbízása folytán Békefi Remig apát urat az egylet nevében folyó évi június 13-án küldöttség kérte fel a védnökség elfogadására. Az apát úr a védnökséget elfogadta és az egylet részére soha meg nem szűnő szimpatiaját és minden téren való támogatását és segítségét helyezte kilátásba.

Békefi Remig apát urat október 1-én névnapja alkalmával, mint az egylet védnökét az elnökség üdvözölte, ugyszintén Széll Kálmán kegyelmes urat, egyletünk díszelnökét is ugyancsak névnapján október 13-án. Közéletünk mindkét kitünősége meleg hangu levélben köszönte az üdvözléseket.

Az O. Á. V. E. az idei közgyűlésen egyletünket dr. Kiss Elemér elnök képviselte; a május 6-án és szeptember 21-iki választmányi üléseken pedig Nádassy Kálmán tagtársunk jelent meg az egylet nevében.

Pum Károly alelnökünket egy igazán megérdemelt kiváló kitüntetés érte az országos központ részéről. Az O. Á. V. E. ugyanis közgyűlésén dísztagjai sorába emelte.

A választmány az elnököt ért kitüntetést örömmel veszi tudomásul.

Alelnök jelenti, hogy rendszer szokáshoz hiven az évi közgyűlésről szóló jelentést kinyomattuk és azt minden állatvédő egyesületnek és minden tagnak tájékoztató megküldtük. A tagok között nagyszámú állatvédelmi iratot és könyvecskét osztott szét az egylet.

Közgyűlési határozathoz képest Buchmann János rendőrbiztos és Féber Vince erdőkerülő részére a megszavazott 10—10 korona jutalom kifizettetett.

Az O. Á. V. E. által küldött kérelmet a Gyermek-naptár terjesztése érdekében az elnökség a helyi lapban közzétette. Az egylet részére a pénztár terhére 200 darabot megrendelt az iskolák között leendő kiosztás céljából, továbbá külön eljárt az alelnök a helyi intézeteknél, ahol szintén 150 darabot külön megrendeltek.

Szatmáry Sándor magasfoki állami tanító által beküldött állatvédelmi beszámolót alelnök ismerteti, melyben az állatvédelemnek ez a ritka szorgalmu és hozzáértő harcoksa beszámoló azokról az eseményekről és mozzanatokról, amelyek növendékei körében az állatvédelmi eszme térfigyelését hirdetik.

A választmány az elnökség részére felhatalmazást adott, hogy kellő számú fészekodut és madárkalácsot szerezzen be és ezen kívül próbára 1 drb „Antispatz” etető készüléket rendeljen, mely kizárólag a cinegeknek teszi lehetővé, hogy az etetőben lévő maghoz férjenek, míg a vastagsőrű verebek hozzá nem férhetnek.

Uj tagoknak felvették: Szabó István végrehajtó, dr. Babos Emil közig. gyakornok rendes, a helyi gimn. alsó 4 osztálya mint csoporttag.

A Temesvári Állatvédő Egyesület november 30-án nagy számú ifjuság és vendég előtt felolvasó gyűlést tartott. *Mező Dániel* tanító a gyermekek értelméhez és szívéhez szóló közvetlen szavakkal esetelte az állatvédelem két fő célját, a házi állatoknak és az énekes madaraknak megvédését és gondozását. Számos érdekes példával és ötletes tréfával fűszerezett előadását a hallgatóság élénk figyelemmel kísérte és lelkesen megtapsolta. Utána *Bodrossy Lajos* főtitkár néhány kedves kis madártörténetkét adott elő a gyermekereg nagy örömeire. Az előadás rendezőinek a vendégek kívánságára meg kellett ígérniök, hogy még több felolvasó gyűlést is fognak tartani.

A győri állatvédő egylet közgyűlése. Az állat- és madárvédő egylet vasárnap tartotta alapszabályainak jóváhagyása után első közgyűlését Farkas Mátyás alelnök vezetése alatt. A jegyzőkönyv vezetésére felkéri Wagner Sándort, hitelesítésére Littomeritzky Jánost és Benedek Vincét. Ezután a költségvetés tárgyalására került a sor. Elfogadták az 1912. és 1913. évi budgetet. — A közgyűlés, melyben Farkas Mátyás poétikus megnyitó beszédet tartott, mely sajnálattal vette tudomásul, hogy Goda Béla az elnöki tisztségről lemondott. Elhatározta, hogy az elnöki tisztelet egyelőre nem tölti be s utasította a választmányt, hogy a választásra alkalmas időben tegyen előterjesztést. Részvétét fejezte ki a közgyűlés Acsay Ferencz és Gissy József halála fölött. Titkárnak a Győrből távozott Benedek Árpád tanár helyett Pálos Ede tanárt, jegyzőnek Gissy József helyébe Wágner Sándor tanítót választották meg. A közgyűlés megkeresi a püspökséget, alispánt, tanfelügyelőséget és a tanácsot, hogy a papságot, jegyzőket, tanítókat az állatvédő egyesület támogatására fölhívják. Elfogadták végül Fischer Károly indítványát, melynek értelmében lépéseket tesznek annak megakadályozására, hogy parittyához való gummit árusíthassanak.

Az alapszabályok jóváhagyása után az egyesület fokozottabb munkássághoz láthat. Nagy erőssége a fiatal egyesületnek a város tanácsa, mely készségesen nyújt segédkezet s a város rendőrkapitánya Dr. Szauder Ferenc, ki az állatkinzókat s madárpusztítókat közegeivel figyelteti s megbünteti.

A Kassai Állatvédő Egyesület. A „Felvidéki Ujság” november 9-diki számában Madárvédelem cím alatt felhívást tett köz. melyben a közönséget a madarak téli etetésére felkéri és e részben szakszerű utmutatást ad. (1543/1912.)

A Bajai Állatvédő Egyesület október 27-én közgyűlést tartott, mely Gáspár János egyesületi titkár jelentését helyeslőleg tudomásul vette. Ruppert Antal alelnök egészségi okokból az alelnöki állásról lemondott, mit a közgyűlés sajnálattal tudomásul vett és a volt alelnököt tiszteletbeli taggá választotta.

A tisztikar lemondott. Hesser Gyula lemondott elnök Palotai Irén ciszt. főgimnáziumi tanárt ajánlja elnöknek, kit a gyűlés éljenzéssel megválaszt.

Palotai tanár a tisztséget elfogadja és körvonalozza az egyesület munkakörét, köszönetet mond Hesser Gyula volt elnöknek, méltatja érdemeit, mire a gyűlés Hesser Gyula ügyvédet tiszteletbeli elnökké választja. Alelnökké választatnak Gáspár János lemondott titkár és Dr. Koller Imréné. Titkárnak Kiss A. József állami tanítóképző intézeti tanár, pénztárosnak Kovács Andor, jegyzőnek pedig Toch Zsigmond polg. isk. tanárt választották meg.

A Pozsony Állat- és Madárvédő Egyesület. Jankovich Marcel elnök és Dr. Kovács Lajos titkár aláírásával a Magyar Földrajzi Intézet kiadásában megjelent és a királyi magyar ornithologiai központ ellenőrzése mellett készült madárképes levelezőlapokat propagandájának céljaira használja és azokra nyomtatott szöveggel fordul a néptanítókhoz, lelkészekhez és általában azokhoz a körökhöz, melyeket az ügynek megnyerni óhajt. Az egyesület említett propagandára alkalmazott madárképes levelezőlapok közül két példányt beküldött az O. Á. V. E.-nek, az egyiknek szövege ajánlja az O. Á. V. E. Gyermek-naptárát és a O. I. M. L. szervezését, a másik Hennicke madárvédő könyvét. Teljes elismeréssel adózunk a pozsonyi társesületnek ez életrevaló intézkedéséért.

— yi. —

O. Á. V. E. új alapító tagok: Gách Istvánné 100 kor., Stettner Dezsőné 100 kor.

O. Á. V. E. új rendes tagok: Özv. Vecsey-Oláh Károlyné földbirtokos, Stettner Dezsőné, Martony Elek evang. vallásánár, Székely Ignác szaklap szerkesztő, Skrobanék József, Kegly József, Karner Kálmán, Palaszter Antónia, Gaál István dr. egyetemi magántanár, Dr. Schreiber Emilné, Dr. Révész Gyuláné.

Az O. Á. E. céljaira adakoztak folyó évi szeptember 1-től november 30-ig: Stettner Dezsőné 50 kor., Hauser Ilka 10 kor., Feszty Árpádné 6 kor., Molnár Antalné 4 kor. 82 fill., Fábry Erzsébet 2 kor. és Molnár Lázárné 2 koronát.

Az Országos Ifjúsági Madárvédő Ligába belépett olyó évi szeptember, október és november hónapokban 1666 tag.

HIREK.

Stettner Dezsőné úrnő az O. Á. V. E. alapítótagjai közé lépett 100 korona adományával és kilátásba helyezte, hogy ez adományt lehetőleg évről-évre ismételni szándékozik. Az O. Á. V. E. elnöksége a nemeslelkű urnőnek adományáért és elhatározásáért meleg köszönetet mondott.

Rostock állatszeliidítő halála. Rostock gazdag szülők gyermeke volt, de gyermekkorától fogva érdekelte őt az állatok világa, azok tanulmányozása és pedig elsősorban a legvadabb állatoké. A legelső rendű és leghíresebb állatszeliidítőik egyike volt, de kivált azért, hogy az állatszeliidítésben egy új iskolának volt alapí-

tója, mely az állatok természetének állandó és szeretetteljes kiismerésére alapította az idomítás művészetét, amely nem erőszakkal, hanem a fáradságteljes türelemmel ért célt. Így azután könnyű volt neki orozslánokat és tigriseket oly szelidekké tenni, hogy ezek és ezek szemeláttára a legvakmerőbb produkciókat végeztette állataival. Ő volt az, akinek szelid bánásmód és türelem révén sikerült egy csimpánzot annyira idomítani, hogy a világszerte híressé vált „Consul“-t, mutathatta be. Rostock nyomán számtalan állatidomító ért el sikereket és neki köszönhető, hogy a szabadságvesztés által amugy is eléggé sujtott állatok legalább a régi idomítási rendszer kinzásaitól meg vannak kímélve. Rostock a napokban hunyt el Londonban.

A parittyák Győrött. A „Győri Á. V. V.“ köréből kapjuk a következő közleményt: Érdekes eset fordult elő az egyik helyi iskolában. A tanító Dávid és Góliáth viaskodásáról beszélt, szóba került Dávid parittyája. „Láttátok már parittyát“ kérdi a tanító. Nálam is van, szól és tartja fel ujját két tanuló. A tanító elkezte és elégette s kellőképpen kioktatta a madárvédelemről sokat hallott, de a rossz példát követő fiukat.

A sajtó az állatvédelemért. Ismételve rámutattunk arra, hogy a sajtó mind nagyobb érdeklődéssel és jóakarattal fordul az állatvédelem felé. Nagy elégtétellel regisztráljuk ma, „Az Ujság“ november 30-iki számában „Embertelen fuvaros kocsisok“ cím alatt megjelent közleményt, melyben az államrendőrség főkapitányának személyébe vetett bizalom révén, figyelmét kikérik a fuvaros fogatok és kocsisok türhetetlennek mondható állapotára és viselkedésére. Éles hangon, de sajnos anélkül hogy tulozna, ismerteti az író a napirenden levő lósanyargatásokat, a fuvarosgazdák kapzsiságát és a kocsisok züllöttségét.

A veszettségre gyanus állatok megfigyelési ideje. A földmivelésügyi minisztérium a veszettségre gyanus állatok megfigyelési ideje tárgyában rendeletet adott ki. Eddig ugyanis, ha veszettséget szarvasmarhán, lovon, juhon, kecskén, vagy sertésen megállapították, a fertőzött udvarban és a szomszédos udvarokban levő állatokat is zárlat alá helyezték és a zárlatot csak akkor oldották fel, ha az előirt három hónaptól négy hónapig terjedő elkülönítési idő kedvező eredménnyel mult el. A földmivelésügyi kormány új rendelkezése ezt az állapotot megszünteti, kimondva, hogy ha a veszett állatot kiirtották és az előirt fertőtlenítést elvégezték, akkor a betegséget megszüntnek kell tekinteni és zárlat veszettség esetén nem rendelhető el. Ha a tulajdonos a beteg állat kiirtásába nem egyezik bele, akkor csak a megmárt állatot kell elkülöníteni.

Székesfővárosi bérkocsi. Bizonyos elégtétellel regisztráljuk, hogy a székesfővárosi napisajtó utóbbi időben mind sürűben teszi szóvá egyfogatú bérkocsijaink elé fogott lovak szálnalmas állapotát, mely az idegenforgalom útján hozzánk vetődő külföldiek állandó megbotránkozását idézi elő. Legutóbb a „Budapesti Hirlap“ október 27-diki száma hosszabb cikkben számol be azokról a tapasztalatokról, melyeket kiküldöttje a székesfőváros kocsialomásain megejtett helyszíni szemle révén szerzett. Ezek az adatok valóban szomorú

szinben tüntetik fel a kocsik elhanyagolt állapotát, a kocsisok helytelen viselkedését, de leginkább a bérkocsi lovaknak valóban siralmas kondícióját. — *yi.* —

Bátor theologus. November hó 18-án történt Eperjesen, hogy az Arok-utca és Flórián-utca keresztezésénél, a Ferderber-féle kocscsma előtt, egy urasági fogat, gazdátlanul, illetve kocsis nélkül állott. A lovak észrevévén, hogy nincsen aki a zablát tartsa, megsokalván a hosszas várakozást, elvágtattak. A véletlen úgy akarta, hogy arra jöjjön Egyed Aladár IV. éves evangélikus theologiai akadémiai hallgató, aki utána iramodott, a közben már mérsékeltbben szaladó paripáknak; fölugrott a bakra s megfélekezve a lovakat, visszahajtott. Kevés hja volt, hogy a villanyoszlopnak neki nem mentek, mely esetben súlyos zuzodásokat szenvedtek volna. Az utca közönsége megtapsolta és hangos ovációkban részesítette a bátor állatvédőt.

Ehhez hasonló eset történt májusban egy gazdátlan paraszt-kocsival az Alsóköruton, de akkor oly eszeveszetten száguldottak a gazdátlan lovak, hogy lehetetlen volt még csak közelébe is jutnunk, noha többen megkíséreltük. Végére egy kerítésnek mentek neki s az egyik ló lábát térdén alul elörte, míg a másikat a faszilánkok sebeztek meg. *ifj. Thóbiás Gyula.*

Női kalapok tollal nélkül. Világszerte, kivált pedig Amerikában ismételve történt kísérlet a végből, hogy a madártollakkal való díszítést mással helyettesítsék. Ez eddig leginkább virágokkal sikerült annyiban, hogy időnkint a virágdíszítés divatja nyomult itt-ott előtérbe. De sajnos mind e kísérletek csakis kísérletek maradtak. Egy újabb ilyen kísérletről érkezik most hír Amerikából. Felkapták a kézzel művésziileg festett női kalapok divatját. Kiváló művészek virágokat vagy madarakat festenek a kalapokra. Amerika első kalapkereskedője Washington Worthington Pegasus szintén hódol ennek az új iránynak és legújabb árjegyzékében hirdeti, hogy 26 különböző madárfajok ábráit alkalmazza kalapjain. Egy vörösbegy ábrája az „Ibis,” szerint 47 korona, egy bagolyé 58 korona. — *yi.* —

A székesfővárosi kocsisok. Ismét hirt adhatunk egy felszólásról, mely „Az Est” című lapban november 8-diki számában jelent meg, röjtöki Bauer Antal, az ismert buzgó állatvédő és egyesületünk volt alelnökének tollából, melyben korhatárt kér a kocsisok számára megállapítani. A felszólaló azt mondja, hogy a kocsis foglalkozás az, melyet korhoz kellene kötni, mert fővárosunk utcai forgalmának valóban szegényfoltja, hogy pl. 12—15 éves sihedereket alkalmaznak kocsisoknak, kik az agyoncsigázott gebéken töltik ki bosszuságukat, ezeket agyonkinozzák stb. Fővárosunk a legsajnálattal méltóbb gebéket produkálja. Minden külföldi azon botránkozik meg legjobban, hogy közönségünk ezt nyugodtan tűri és az állatkinzás iránt teljesen érzéketlen. E kinzások alapján mi vagyunk a világ legdurvább népe, mert nem hiszem, hogy léteznék még egy főváros, melyben annyi állatkinzás fordulna elő, mint Budapesten. „Kényszerítsék a lótulajdonosokat arra, hogy rendes kocsisokat tartsanak, adjanak ezeknek tisztességes bért és ne alkalmazzanak fősvénységéből éhbéért serdületlen csibészeket, kikre vétek lovakat bízni, mert

nem képesek ennek munkabírását megítélni, ápoláshoz nem értenek, hajtásról fogalmuk sincs és valóban a ló jóakaratótól függ, hogy baj ne történjék, nálunk a legdurvább anyagot alkalmazzák kocsisoknak, mert arra jó a szegény gebe, hogy általa kényerét megkeresse a tulajdonosa, de különben teljesen a kocsis kényekedvőtől függ annak sorsa. Nálunk még nevetségessé válik az ember, ha ilyesmivel törődik, a művelt külföldön pedig a közönség képes megíncselni az állatkinzó kocsist. Kocsisiskolát létesítsünk, a kocsiság gyakorlását kössék bizonyos korhatárhoz és egyéb feltételekhez.” *Bauer Antal.*

Hatósági eljárás állatkinzás tárgyában. (Gyöngyösi járás Heves vármegye) Julius 24-ikén az O. Á. V. E.-hez Szűcsi községből feljelentés érkezett, mely szerint R. M. (I.) földbirtokos maga és rendelkezése folytán L. J. (II.) és D. I. (III.) béresei az állatokat felháborító módon kinozzák és munkaidőben sem takarmanyozzák megfelelő módon. Az O. Á. V. E. a feljelentés közlése mellett augusztus 3-ikán az illetékes gyöngyösi főszolgabíróhoz fordult és megfelelő eljárás megindítását kérte; a földművelésügyi miniszter urhoz az esetről pedig feljelentést tett. A miniszter ur maga részéről is jelentést kívánt a hatóságtól a vizsgálat eredményéről 86156. XI—3. 1912. sz. a. augusztus 31-dikén kelt rendelettel. A gyöngyösi főszolgabíró kih. 313/1912. sz. a. aug. hó 9-én értesítette a O. Á. V. E.-t, hogy az ügyet megvizsgálja és az eredményről az egyesületet értesíteni fogja. A főszolgabírónak 313/1912. kih. sz. a. október hó 31-én kelt végzése is megérkezett az O. Á. V. E.-hez, mely szerint a II. és III. sz. terhelteket 3—3 napi, az I. számú terhelteket 5 napi elzárásra, továbbá II. és III. sz. terhelteket 25—25 korona, az I. sz. terhelteket 100 korona pénzbüntetést megfizetésére, továbbá egyetemlegesen kötelezte a terhelteket az eddigi felmerült 33 kor. 44 fillér eljárási költség megfizetésére.

Teljes elégtétellel közöljük ezt az esetet és valamennyi szövetséges egyesületünk figyelmébe ajánljuk, mint olyat, mely tanúságot tesz arról, hogy a földművelési miniszter urnak az állatkinzás ellen ismételve kibocsájtott rendeletei és a miniszter urnak ismert humanus gondolkodása igen nagyban hozzá járulnak ahhoz, hogy közigazgatási hatóságaink mind komolyabban veszik azt a feladatukat is, hogy az állatkinzásokat megtorolják és azokat fokozatosan kiküszöböljék. Ami állatvédőink feladata az, hogy résen álljanak és a hatóságokat üdvös irányukban támogassák. — *yi.* —

Állatkinzás Bécsben. Nemcsak nálunk, de még Bécsben is állandó panasz tárgya az az egykedvűség, mellyel a közönség, de még az illetékes körök is az állatvédelem érdekei iránt viselkednek. A „Neues Wiener Tagblatt” november 5-iki számában egy felszólalás foglaltatik, a villanegyed lakóinak köréből az ott folyó siralmas lókinzás tárgyában. A felszólaló panasz szerint a Cottage negyed lejtős utjain állandóak a szénnel és építési anyagokkal tulterhelt szekerek elé fogott lovak botránkos kinzásai. A kocsisok ostornyéllel és ökleikkel ütlegelik a lovakat, hasuk alá rugnak csizmáikkal stb., a villamos közlekedést meg-

akasztja a tovább nem mozdítható szekér akárhányszor és mindezt türi a városi hatóság és a közönség. A legfurcsább a dologban az, hogy a villanegyed ama lejtős utjain, melyeken az említett lókinzások mindennaposak, külön táblák hirdetik Bécs város hatóságának azt a rendeletét, mely szerint a villanegyed lejtős utjain terhelt szekerek közlekedése 400 koronáig terjedhető és 14 napi fogság terhe alatt egyáltalában tilos.

— yi. —

Állatvédelem Kassán. A „Felvidéki Ujság“ október 31-iki és a „Kassai Ujság“ november 1-jei számában említést tesznek arról, hogy egy hölgy, aki figyelmeztetés ellenére szárnyas baromfit fejfelé vitt, a rendőrség által birságra ítéltetett. Nem a magában véve jelentéktelen eset miatt regisztráljuk e hírt, hanem azért, mert a lapok a hírt oly helyeslő kommentárral kísérik, melyből kitűnik, hogy az állatvédő egyesület befolyása alatt a közönség az állatvédelem ügye iránt a kellő érzékkel kezd viselkedni. Azzal az elismeréssel a kassai helyi sajtónak is tartozunk, mely sűrűn foglalkozik az állatok és növények kímélésének kérdésével.

— yi. —

Állatvédő egyesület Zsolnán. Említettük, hogy Tafferner Béla a Krassó-Szörény vm. Á. V. E. érdemudus alelnöke üdülés céljából tett útja közben Trencsén-megyében állatvédő előadásokat tartott és Zsolnán állatvédő egyesület alakítása érdekében buzgólkodott. Most november 10-dikén a „Zsolna és Vidéke“ lapban „Közgazdaságunk egy jelentékeny bajáról“ címmel egy kimerítő és felette érdekes értekezést közöl, melyben kiterjeszkedik a Zsolna és vidéki állattenyésztés és tartás fogyatkozásaira. Ajánlja Monostori: „Lógondozás“ című füzetét és kifejti, hogy a tapasztalt hiányok nagyrésze abban keresendő, hogy az állatvédelem eszméi ugyszólván teljesen ismeretlenek, utmutatásai figyelmen kívül hagyatnak. Következézetesen ajánlja egy állatvédő egyesület mielőbbi megalakítását.

Természetvédelem Amerikában. A lapok hírei szerint Russel Sage milliárdos özvegy asszony megvette a New-Orleánstól délnyugatra fekvő Marsh Island szigetét, amelyet a költöző madarak pihenő helyeül szándékozik az Egyesült-Államok kormányának felajánlani, azzal a kikötéssel, hogy a sziget, mint feltétlen védterület, tartassék fenn. A sziget kiterjedése mintegy 1400 Km.², vételár pedig 150,000 dollár (750,000 korona).

Állataink védelme télen cím alatt Koncs Sándor polg. isk. tanártól, a miskolci állatvédő egyesület titkárától a „Miskolci Napló“ november 26-iki számában egy kimerítő cikk jelent meg, mely a közönséget az állatokról való téli gondoskodás részletei iránt nagy egyszerűséggel és szakszerűséggel tájékoztatja. Öszintén sajnáljuk, hogy lapunk szűk tere miatt a cikk ismertetéséről le kell mondanunk.

Sertésvágóhídi eljárás. Egy szemtanu elbeszéléséből arról értesítenek bennünket, hogy ugyanegy helységben 20—15 darab sertés várja leölését. A sertéseket egy sarokba terelik, onnan egyenkint vonszolják elé az állatokat és így sorjában végeznek velök. A sertések, melyekre nem került a sor, a sarokra egymásra zsu-

folva egész testükben reszketnek és várják, míg reájuk kerül a sor, sőt van olyan, amelyik rettegésében összeroskad. Evidens, hogy ezek az állatok látják és értik, hogy mi vár reájuk és a halálfélelem kétségkívül nagy szenvedést okoz nekik. Ha így van tényleg a dolog, akkor talán nem itélnek bennünket érzélgősöknek, ha azt óhajtjuk, hogy találjanak módot arra, hogy a sertések leölgetése ne történjék a többiek közvetlen közelében és szemeláttára. A minden élőlényvel szemben bennünket kötelező humanitásból folyó óhajtásunk támogatására utalunk Angolország törvényeire, melyeket lapunkban is ismertettünk és melyekben a gyepmesteri rendtartás szabályai között az is foglaltatik, hogy a gyepmester semmiféle állatot sem végezhet ki más hasonfajú állatok jelenlétében.

— d. —

Kanári madarak tollpusztulása. (Egyszersmind felelet egy idevágó kérdésre.)

Csak imént, lapunk múlt évi 10-ik számában, ábra kíséretében közöltük, hogy szobai madarak élőködői ellen sikeresen lehet küzdeni egy készülékkel, mely a madár ülő rudjával áll kapcsolatban s olajjal töltött kis medencével van felszerelve, melybe az élőködő, mielőtt a madár testére juthatna, beleesik s belefel. A kérdésben forgó kanári, mint a levélíró jelzi, már egy év óta folytonosan hullatja tollát, hangját elvesztette, leromlott. Mire e sorok napvilágot látnak, talán el is pusztult már ez a madár.

A toll pusztulása nem lehet az u. n. vedlés, amely szabályos élettani folyamat, hanem élőködők által okozott bőrbaj, illetőleg szakadatlan toll kihullás.

Ha még él az állatja, vegyen egy nagyító üveget (loupe-t) s vizsgálja meg állata bőrét s tollazatát; bizonyára parányi tetű, vagy poloskaszerű állatkákat fog látni s ezeket megvonulva a kalitka egyes buvó helyein is megtalálja.

Ha így van, hintse be állatának különösen szárnyai alatti test területeit vékonyan igazi ázsiai rovarporral (Sacherlin), háromnaponként, vagy hígítson fel felerészben faolajjal ánizsolajat és ecset segítségével kenje be azzal az imént jelzett testterületeket szintén három naponként. Ezek a szerek a tollatkákat s egyéb madár élőködőket feltétlenül ölik. A kalitkát hígított lysoformmal suroltassa le kívül, belül; még jobb a kalitkát tűzre dobni s ujjal pótolni.

Mind ez eljárásokat természetesen ne feledje akkorra se, ha netán már elpusztult kanárija helyébe újat szerez be.

M. K.

SZEMLE.

A londoni kutyatemető. A „Hundezucht und Spor.“ c. folyóirat szerint a Londoni Hyde-Park egy kevesek által ismert részében egy állat-temető van. A nevezett folyóirat által közölt sírfeliratokból álljon itt a következő: „Egy hü kutya, gazdája iránt való vágyakozásból pusztult el. Mélyebben siratjuk, mint valaha egy kutyát, mert általa a barátság lett szebbé.“ Ez az állat-temető a Cambridgei herceg befolyása nyomán jött létre 1881-ben.

—yi—

Az údv hadserege és az állatvédelem. E sokat gunyolt egyesülés fogadalmát közlik velünk, melyet érdekességénél fogva reprodukálunk. A hadseregbe belépő a következő fogadalmat tartozik tenni: „Isten segedelmével igérem, hogy szeszes italokat nem iszom, nem dohányozom, nem káromkodom, nem lopok, nem kártyázom; megkísérlem, hogy minden embert szeressek és könyörületes legyek az állatok iránt. Arra igyekezem, hogy mindig igazat mondjak és reggel és este Istenhez imádkozom“.

—d—

Gätke madárvédő életéről és működéséről elmélkedik Dr. Kovács Lajos a „Westungarische Grenzbote“ című hirlap szept. 20. számában az ő lelkes és vonzó modorában. Említést tesz Blazius Rudolfnak Gätkeről irt életrajzáról, melynek zárszavai szerint „Addig, amíg ornithologusok lesznek e világon, Helgoland (ahol Gätke, mint a madarak figyelője, tanulmányozója és ismertetője ugyszólván egész munkáséletét töltötte) klasszikus földje marad a tudománynak. Gätke sok évi tevékenységének eredményét „Die Vogelwarte von Helgoland“ című híres munkájában adta ki.

—d—

Egy óriási hagyomány története. A berlini lapok hírei szerint a múlt év végén Folkevitzen, Drezda mellett, Rademacher D. nyug. iskola-igazgató 40 éves leányával éhen halt. A nagyon szegényes lakásban négy szivarládába gyömszőlve 140 000 Márkát — egy szuette kopott íróasztalban 160.000 Márkát értékpapírban, takarékpénztári könyvekben 18.000 Márkát találtak és egy végrendeletet, mely szerint mindez a berlini és drezdai állatvédő egyesületnek hagyatott. A végrendelet azonban érvénytelen volt, mert legfőbb kelléke az örökhatyó aláírása hiányzott. Világos, hogy nem az állatok iránt való szív, hanem az emberek iránt való szivtelenség vezérelte az örökhatyót.

—d—

Állatvédelem a gazdakörökben. A Darányi Ignác volt földmívelésügyi miniszter elnöklete és Bernát István igazgatása alatt álló magyar gazdaszövetség, mely a magyar gazdák sok ezreit egyesíti, a gazdák felvilágosítása és oktatása céljából több folyóiratot ad ki. Ezek egyike a „Gazdaszövetség“ címmel jelenik meg hetenként kétszer felváltva két melléklettel, melyek egyike a „Hangya“ cím alatt a fogyasztási szövetkezeti érdeket szolgálja, a másik „Gazdakör“ elnevezéssel a most már mintegy 800-ra szaporodott gazdaköröknek van szánva. Ez utóbbiban Dr. Kukuljevič József m. kir. állatorvos az O. Á. V. E. volt titkára cikksorozatott indított meg, melyből már 3 közlemény látott világot és melyekben Dr. Kukuljevič az állat- és kivált madárvédelemnek, a gazdakörök kebelében propagandát csinálni igyekezik. Az első cikkben kiemeli az állatvédelem jelentőségét és a gazda ingyenes munkásainak, a rovarirtó madaraknak hasznát. Második cikkében Dr. K. az Országos Állatvédő Egyesület által kiadott Gyermeknapjár tömeges megrendelését ajánlja a gazdaköröknek. Harmadik cikkében a mesterséges fészekodvak ismertetését kezdi meg, felvilágosítván azt szükséges ábrákkal.

A gondatlan állatbarát engesztelő áldozata. Az „Anwalt der Tiere“ aug. száma lélektani fejtegetést közöl arról, hogy jó lélekről és szivről tanuskodik

mindig, ha valakit önhibájáért bánat fog el és az elkövetett hiba reparációját óhajja. Ez nem ritka dolog az állatvédőnél, aki már ezen minőségénél fogva is a jószívű emberek sorába osztályozható. A „Berliner Tierschutz Verein“-hez 3 Márkáról szóló pénztulmány érkezett, melyre a következő közlemény volt reá vezetve: „Ezt a 3 Márkát fizetem engeszteléseképen azért, mert gondatlanságom következtében egy kanári madárka elpusztult. Hamburg, 1912 febr. 26. M. St.“ A nevezett folyóirat helyesen jegyzi meg, miszerint kívánatos volna, ha a példa követőkre találna.

—yi—

Állatvédő prédikáció Németországban. A „Berliner Tierschutz Verein“ közlönyében számot ad annak a mozgalomnak eredményéről, mely ily prédikációk érdekében indított. Az evangélikus egyház 16.000 lelkészéhez intézett közvetlen felhívásra 45-en értesítették, hogy állatvédő prédikációt tartottak, 17-en pedig jelentették, hogy ilyet tartani szándékoznak. Az egyesület úgy véli, hogy jóval többen felelhetek meg a megkeresésnek, mivel ilyen prédikációk tartásáról hirlapok hírei útján is értesült. Az egyesület megjegyzi, hogy kellő adatokat csak abban az esetben nyert volna, ha a lelkészeknek póstabélyeggel ellátott válaszlapokat küldött volna, mely intézkedést azonban a jelentékeny költségre való tekintettel mellőzte.

Állatvédelem általában.

Őszi állatvédelem. Az őszi időszak beálltával emberséges dolog, hogy a hűvös és nedves időjárás behatása ellen az állatokat is megvédeni igyekezzünk. Az igás és jármos állatokat a szabad levegőn tulságos ideig ne hagyjuk álldogálni. A lovaknak minden hosszabb megálláskor elegendő nagyságu meleg takarót adjunk. A láncon levő házőrző kutyák bódéjának réseit tömjük be s a bódét szalmával borítsuk be. A bódé bejáróját egy gyékénnyel védhetjük a hideg ellen. A tyukólakban elegendő bő alom legyen.

Állatok világa.

Kutya-értelmesség. Érdeklől olvasom az állatok, különösen a kutyák okosságáról, tanulékonyságáról, valamint ragaszkodásáról szóló közleményeket. En is hozzá kívánok járulni a következő érdekes adatokkal.

Régén történt, negyven év előtt, hogy atyám Budán, egy orvos hagyatékának árverése alkalmával egy végtelenül lesoványodott vizslát vett meg szánalomból ötven krajcárért. Senkinek se kellett. A hiénák ilyeneket nem vesznek meg.

Gondos ápolás és jó táplálás mellett a legszebb e fajta kutyák egyikének bizonyult, nemcsak okosságával és tanulékonyságával, de értelmességével is mindenkinek kedvencévé lett.

Egy alkalommal egyik barátommal vadászni mentünk a szőlőbe. Nem találtunk semmit, mentünk volna hazafelé. A hegyről lejövet nagy hó volt, nem vettem

észre, hogy a szőlőhegy alja magas kőfallal van aláépítve, ismeretlen volt a fáj s azt a hó oly formán fődte be, mintha a hó és föld egy sik területet képezne. Minden elővigyázat nélkül mentem fáradtan hazafelé, amidőn a hófúvásba léptem, abba hónaljig besüppedtem. Ha helyzetem nem is látszott épen veszedelmesnek, de eléggé kényelmetlen volt. Iparkodtam a havat magam körül tömörebbé tenni — mivel társam messze járt — hogy a magam segítségével szabadulhassak ki kényelmetlen helyzetemből, mi azonban nem igen sikerült. Társam és kutyám eszembe sem jutott, nem is láttam őket. Fáradságos munkálkodásom közben azt veszem észre, hogy a kutya fut felém, oda jó, nyihog, elszalad, de ismét visszatér és kaparja mellőlem a havat szegény, jó állapotban erejéből, anélkül, hogy csak szóra is méltattam volna. És kutyám segítségével sikerült a havat részben elkaparni, részben szilárddá tenni, úgy, hogy visszakapaszkodhattam a kőfalra és nagy kerülővel minden baj nélkül hazajutottam. Fiatal, alig husz éves voltam, nem valami érzékeny kedéllyel voltam megáldva, de a kutya okossága, segítsége, mely a helyzet veszedelmességét felismerte, könnyekre fakasztott.

Bárhová ment atyám, bátran visszaküldhette Lordot. Nincs zsebkendőm, Lord, menj haza, hozd el. És Lord futott haza, addig rángatta jó anyám szoknyáját, míg az a megfelelő tárgyat szájaiba adta. Megjegyzendő, azt, ami nem volt megfelelő nem vette el, csak ha a mondott tárgyat kapta meg futott azonnal.

Ha atyám azt mondotta, Lord ennek az urnak melege van, felugrott, levette kalapját.

Lordot bezárták a terjedelmes spájzba azzal, hogy Lord itt fekszel, de nem szabad semmihez nyulnod és Lord aludt nyugodtan reggelig, anélkül, hogy az ott felhalmozott kolbász és egyéb eféléken a legkisebb nyoma látszott volna engedetlenségének.

Sok hasonló esetet sorolhatnák fel, mely okosságának, hűségének sőt mondhatnók talán hálájának adta félreismerhetetlen bizonyítékát, addig, míg valami lelketlen állatgyűlölő meg nem fosztotta atyámat kedvenc hű társától. Megmérgezték. S. O.

Kutya-hűség. A turisták, akik a Cumberlandi Helvellyn hegységet látogatják, annak legmagasabb csúcsa közelében egy emlékkövet találnak, mely egy foxterrier ritka hűségét örökíti meg. Urát Charles Gough-ot kísérte kirándulásában és midőn az lezuhant és halálát lelte, csak 3 hónap múlva akadtak rá egy szakadékban, már mint csontvázzá aszott hullára; melyet azonban kutyája még mindig őrizett. A Foxi ember kerülő lett már s csak nagy fáradsággal lehetett befogni, hogy élete végéig jó ápolásban részesítsék. A nemes állatbarát miss Cobbe emléket állított a kutyának s arra a nagy angol költőnek Wordsworthnak sorait vésette rá, aki mint Walter Scott, szintén megénekelte a Foxi hűségét.

IRODALOM.

Német állatvédő naptárak. Mint már többször említettük, a német állatvédő egyesületek és egyes vállalkozók a gyermekeknek szánt, de a miénkénél kiállításban és tartalomban jóval hátrább álló naptárakat adnak ki, melyeknél többek között feltűnő az, hogy egyik sem jelzi a naptár címében azt, hogy gyermekek számára készültek és terjesztetnek. Az efajta naptárak közül megemlítjük a következőket:

Deutscher Tierschutzkalender (Verbandskalender), 31. Jahrgang. Druck und Verlag bei H. Stürtz in Würzburg.

Kalender des Berliner Tierschutzvereins. Berlin SW. 48, Wilhelmstrasse 28.

Der kleine Tierfreund. Herausgegeben und verfasst von E. Mariels. Druck und Verlag von Albert Schütt, Dresden.

Preis je 10 Pf., in grösserer Anzahl bedeutend billiger.

KÜLÖNFÉLÉK.

A fiatal kutyák nevelése. A kutyának gazdájához való közmondásos ragaszkodása és szeretete csakis céltudatos, helyes nevelésnek az eredménye. A jóság, az elnézés, a szigor kellő pillanatban alkalmazva, majd mindig célhoz vezet. Míg ellenben az okadatlan szigorúság és főleg a gyakori verés, még a legnémesebb fajtájú kutyát is szelessé és szófogadatlaná teszi. A kutyának vele született rossz szokása, hogy örömeiben neki ugrik a gyermekeknek és a felnőtteknek; vagy pedig nyaldossa a vele jöttévő kezét. E rossz szokásokról feltétlen le kell szoktatnunk a kutyát, mert a következményük igen kellemetlen is lehet. Éppen ilyen leszoktatni való nagy hiba, ha a kutyánk mindenkivel szemben igen barátságos. Igen korán hozzá kell szoktatnunk a kutyát a nyakravalóhoz és a vezető-zsinórhoz. Előbb a nyakravalóval kell megösmertetnünk; majd néhány nap múlva vezető-zsinórra kötjük és megsétaltatjuk a kis kölyök ebet. Mindezek szem előtt tartásával kutyánkból rövid időn belül hasznos és becses állat válhatik.

Állatkinzás megtorlása a régi araboknál. A régi arabok egy törzsének, a Himjariták törvénykönyvében, mely a VI. században íratott, a következők foglaltatnak: „Azok, akik igás állataikat indulatból vagy haragból ütlegelik, 30 botütést kapjanak, hogy saját szenvedés nyomán tapasztalják, mennyire fájdalmas egy kegyetlen bánásmód. Mert az állatok, bár beszélni nem tudnak, ép úgy érzik a fájdalmat, mint mi.” —yi—

Durva kézben az ostor a legrosszabb kinzó eszközök egyike. Alig van fogalmunk róla, hogy minő éles fájdalmat okoz az állatok testén a kiméletlen ostorcsapás. A jóra való kocsis ne csapkodjon az ostorral, hanem csak jelt adjon vele a lovaknak. Csak a rossz kocsis használja minduntalan az ostort, a tapasztalt és jó kocsis beszélgel lovaival és arra szoktatja őket, hogy pusztá szavának engedelmeskedjenek. —d—

GYERMEK-OLVÁSÓKNAK.

Karácsonyi lakoma.

A vasorru bába, egyszer hajdanában,
Azt a gondolatot forgatta agyában:
„Nem ijesztgetek én ezután gyermekeket,
Hanem összehívok állatseregletet
S karácsony estéjén jól megvendégelem,
Feltálatok nekik kalácsot melegen.“

Össze is gyült ekép — hogy miféle állat —
Azt, a képet nézve, kitalálhatjátok.
Kutya, macska, nyuszi, kácsa, malac, csirke
A terített asztalt körbe állta s ülte.
Nézték, szagolgatták, gyanus volt a dolog,
Hiszen ez az étel füstös lánggal lobog!

— No tisztelt vendégek, tessék hozzálátni.
Szólott kínálgatva az okulás mámi, —
Az ám, csak hogy az a forró kalács-féle
— Amiképpen illik, karácsony estére —
Égő gyertyácskákkal volt tele spékelve
S erre még a csirke sem volt elkészülve.

Szitkozódni kezdett előbb is a kácsa
S rákezdett a tyuk is kotkodácsolásra.
A malac rőfögött, a kutya ugatott . . .
No, de tán majd hoznak ennél *jobb* falatot
Pedig dehogyan hoztak, nem lett abból semmi
S a sok gyomor kezdett erősen korogni.

Mikor kitörőben volt már a nagy harag,
Apró csibefiu szőejtésre fakad:
Nem látjátok? liba s nem vasorru bába,
Ki meghívott minket *ilyen* vacsorára.
Öreg kotló-mama büszkélkedve nézi:
Milyen okos, édes gyermeke van néki,

S kikotyogja bátran, hogy vasorru bába —
Mese beszéd! — olyan nincs is a világba . . .
Ha a szóbeszédnek tovább hinni lehet:
Mégvárták, amíg a gyertyák mind leégtek,
Aztán neki estek a kihűlt kalácsnak
S boldog, szép karácsonyt kívántak egymásnak.

M. K.

TARTALOM: Az Országos Állatvédő Egyesülettagjai figyelmébe. — Az Országos Állatvédő Egyesület „Megbizottjai”. — Lóhasználás és lövédelem. — Madárvédelem Ausztriában. — Értelmes lovak. — *Egyesületi és szövetségi hírek:* Az esztergomi á. v. e. választmányi ülése. — A szentgotthárdi á. v. e. választmányi ülése. — A Temesvári á. v. e. felolvasó gyűlése. — A győri á. v. e. közgyűlése. — A Kassai á. v. e. felhívása. — A Bajai á. v. e. közgyűlése. — A Pozsonyi állat- és madárvédő egyesület. — Új alapító tagok. — Új rendes tagok. — Az O. Á. V. E. céljaira adakoztak. — Az Országos Ifjúsági Madárvédő Liga. — *Hírek:* Stettner Dezsőné urnő. — Rostock állatszeliidítő halála. — A parittyák Győrött. — A sajtó az állatvédelemért. — A veszetztségre gyanus állatok megfigyelési ideje. — Székesfővárosi bérkocsi. — Bátor theologus. — Női kalapok toldisz nélkül. — Hatósági eljárás állatkinzás tárgyában. — Állatvédelem Kassán. — Állatvédő egyesület Zsolnán. — Természetvédelem Amerikában. — Állataink védelme télen. — Sertésvághóhídi eljárás. — Kanári madarak tollpusztulása. — *Szemle:* A londoni kutyatemető. — Az üdv hadserege és az állatvédelem. — Gátke madárvédő. — Egy óriási hagyomány története. — Állatvédelem gazdakörökben. — A gondatlan állatbarát engesztelő áldozata. — Állatvédő prédikáció Németországban. — *Állatvédelem általában:* Ószi állatvédelem. — *Állatok világa:* Kutya-értelmesség. — Kutya-hűség. — *Irodalom:* Német állatvédő naptárak. — *Különfélék:* A fiatal kutyák nevelése. Állatkinzás megtorlása a régi araboknál. Durva kézben az ostor. — *Gyermek-olvasóknak:* Karácsonyi lakoma.

Szerkeszti MONOSTORI KÁROLY kir. tanácsos,
főiskolai nyugd. tanár, egyesületi főtítkár, felelős szerkesztő

Az Országos Állatvédő Egyesület
helyiségében

(Budapest IX., Ernő-utca 11—13) kaphatók:

Dr. KUKULJEVIC JÓZSEF. Magyarország madár-
védelmének története, fejlődése és jelenlegi álla-
pota. Ára 1 kor.

Dr. KUKULJEVIC JÓZSEF. Az állatvédelem fontos-
sága az emberiség művelődésének szempontjából.
Ára 20 fill.

MÁDAY IZIDOR. Az Országos Állatvédő Egyesület
huszonöt évi működése és az állatvédelmi törek-
vések Magyarországon. Ára 1 kor.

Ugyanaz, német fordításban. Ára 1 kor.
MÁDAY-CERNEL. Madárvédelmi törekvések
Magyarországon. Ára 3 kor.

MONOSTORI KÁROLY. Lógondozás. Ára 60 fill.
K. NAGY SÁNDOR. Az ember és a kutya. Véde-
kezés a veszetztség ellen. 3-ik kiadás. Ára 1 kor.

K. NAGY SÁNDOR. Ne bántsd az állatot! Az
állatvédő törvények példákban. 80 képpel. Ára 3 kor.
K. NAGY SÁNDOR. Állatvédők törvénykönyve. Az
állatvédelemre vonatkozó összes törvények és rendeletek
gyűjteménye. 4-ik bővített kiadás. Ára 2 kor.

SZ. NAGY SÁNDOR. A latorcavölgyi pap. Széchy
Gyula rajzaival. Ára kötve 2 korona helyett 1 kor.
BENEDEK ELEK, TURI M. ISTVÁN, PÓSA LAJOS,
FÖLDES GÉZA. Elbeszélések az állatvilág köréből.
Széchy Gyula rajzaival. Ára kötve 2 kor. helyett 1 kor.

B. BÜTTNER LINA. Szabadság földön, égen! El-
beszélés az ifjuság számára. Széchy Gyula rajzaival.
Ára kötve 3 kor. helyett 2 kor.

CERNEL ISTVÁN. Az okszerű madárvédelem esz-
közvei. Ára 30 fill.

Hirtzok

26.336